

Rapport

Arbeidshandicap en werkbaar werk bij zelfstandige ondernemers

Analyse op de Vlaamse werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2019

Brussel, december 2020

Ria Bourdeaud'hui, Frank Janssens, Stephan Vanderhaeghe

Een onderzoek met financiële ondersteuning van de Vlaamse minister bevoegd voor Werk

De Vlaamse werkbaarheidsmonitor is een initiatief van de Vlaamse sociale partners en werd ontwikkeld door de Stichting Innovatie & Arbeid. Alle publicaties kunnen geraadpleegd worden en werkbaarheidscijfers interactief opgevraagd op www.werkbaarwerk.be

Bij gebruik van gegevens en informatie uit deze publicatie wordt een correcte bronvermelding op prijs gesteld.

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting	5
Inleiding	7
1 Socio-demografische kenmerken van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap	9
1.1 Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap 2019	10
1.2 Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar geslacht, leeftijd en scholingsniveau	11
1.3 Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar gezinssituatie	12
1.4 Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar organisatieomvang, anciënniteit en deelname aan vennootschap	13
1.5 Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar sector	13
1.6 Samenvatting	14
2 Werkbaarheidssituatie van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap	15
2.1 De werkbaarheidsgraad	15
2.2 De werkbaarheidsknelpunten	16
2.2.1 Werkstress en burn-out	17
2.2.2 Motivatie	18
2.2.3 Leermogelijkheden	19
2.2.4 Werk-privébalans	19
2.2.5 Werkbaarheidsknelpunten op een rijtje	20
2.3 De werkbaarheidsrisico's	21
2.3.1 Werkdruk	22
2.3.2 Emotionele belasting	22
2.3.3 Taakvariatie	23
2.3.4 Arbeidsomstandigheden	24
2.3.5 Een cumulatie van werkbaarheidsrisico's	24
2.4 Samenvatting	25
3 Aanvullende informatie over de arbeidssituatie van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap	27
3.1 Werktijden	27
3.2 Opleiding, competentie, sociale ondersteuning en bijscholing	28

3.3	Haalbaarheid pensioen, groeiverwachting en afhankelijkheid van inkomen uit zelfstandige activiteit.....	29
3.4	Grensoverschrijdend gedrag.....	30
3.5	Tevredenheid over diverse werkaspecten.....	31
3.6	Samenvatting.....	34
	Lijst figuren.....	35
	Lijst tabellen	36
	Referentielijst	38

Samenvatting

Dit rapport is gebaseerd op de werkbaarheidsmeting 2019 en levert geen informatie over de gevolgen van de Corona-crisis (voor de jobs) voor zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap.

In 2019 geeft 16,4% van de zelfstandige ondernemers aan tijdens de dagelijkse bezigheden hindert te ervaren door een handicap, een langdurige lichamelijke aandoening of een langdurige lichamelijke ziekte. Bij 13,9% gaat het over beperkte hinder, 2,5% omschrijft de hinder als erg.

Dit betekent dat op de Vlaamse arbeidsmarkt heel wat zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap in hoofdberoep aan het werk zijn. We ramen hun aantal op zo'n 61.000. Ze zijn soms jong, hooggeschoold of net als ondernemer gestart maar ze zijn wel oververtegenwoordigd bij de 50-plussers, de kortgeschoolden en de anciens -meer dan vijf jaar actief als zelfstandige ondernemer. We vinden de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap ook vaker terug bij de alleenstaanden. Ze runnen hun bedrijf ook vaker zelf zonder personeel en maken minder deel uit van een vennootschap. Het aandeel van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap ligt het hoogst in de horeca (28,5%), de land- en tuinbouw (24,1%) en de bouw (23,4%). In de sector van de vrije beroepen en bij de (andere) intellectuele diensten ligt dit aandeel met resp. 11,5% en 7,9% veel lager.

Het percentage werkbare jobs ligt aanmerkelijk lager bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. In 2019 heeft 35,5% van de zelfstandige ondernemers met een werkbare job. Dit staat tegenover 53% werkbare jobs bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

De lage werkbaarheidscijfers voor zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap vinden hun oorsprong in het feit dat zij meer dan de andere zelfstandige ondernemers met werkbaarheidsknelpunten worden geconfronteerd

- Werkstress/burn-out is voor alle zelfstandige ondernemers, ook voor deze met een arbeidshandicap het belangrijkste knelpunt. 53,3% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap wordt geconfronteerd met werkstressproblemen, bij 21,8% is er sprake van burn-outsymptomen.
- Een onevenwicht in de werk-privécombinatie komt als werkbaarheidsknelpunt op de tweede plaats bij alle zelfstandige ondernemers, ook bij deze met een arbeidshandicap. 41,9% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap ervaren problemen in de werk-privébalans, voor 19,4% zijn die problemen acuut.
- 16,4% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap signaleren motivatieproblemen. Bij 6,4% is er sprake van ernstige demotivatie. Hiermee komen motivatieproblemen op de derde plaats.
- Van de vier werkbaarheidsknelpunten komt bij de zelfstandige ondernemers een leerdeficit het minst voor. 7,5% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap heeft af te rekenen met onvoldoende leermogelijkheden en bij 0,9% is er sprake van een ernstig leerdeficit.

Werkbaarheidsknelpunten gaan hand in hand met risico's in de arbeidssituatie, dit is niet anders voor zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap worden bovendien significant meer dan de andere zelfstandige ondernemers blootgesteld aan hoge werkdruk en fysieke belastende arbeidsomstandigheden:

- Werkdruk is voor alle zelfstandige ondernemers, ook voor deze met een arbeidshandicap het belangrijkste knelpunt. Voor 54,5% van de zelfstandige ondernemers met een

arbeidshandicap is de werkdruk hoog. Bij 26,5% er sprake van zeer hoge werkdruk. Deze aandelen liggen met respectievelijk 44,2% en 17,7% ongeveer 10 procentpunt lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

- 41% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap wordt geconfronteerd met belastende arbeidsomstandigheden. Bij 16% is er sprake van een zeer hoge fysieke belasting. Deze aandelen liggen met respectievelijk 16,9% en 5% aanzienlijk lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Belastende arbeidsomstandigheden vormen voor zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap het op een na belangrijkste werkbaarheidsrisico.
- 30,9% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap emotioneel belastend werk. Bij respectievelijk 6,4% is er sprake van emotionele overbelasting.
- Van de vier werkbaarheidsrisico's komt routinematig werk het minst vaak voort. Routinematig werk is voor 8,4% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap problematisch. Bij 0,9% is er sprake van extreem routinematig werk.
- Het frequenter voorkomen van elk van de werkbaarheidsrisico's bij zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap betekent ook dat vier op de tien (43,7%) van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap twee of meer werkbaarheidsrisico's combineren. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap is dit een kwart (27,6%).

De werkbaarheidsmonitor brengt niet enkel de werkbaarheidsgraad en –indicatoren in kaart, maar peilt ook naar aanvullende informatie over de jobkenmerken en werkbeleving. Ook hieruit blijkt dat in een aantal opzichten de arbeidssituatie van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap precairder is dan deze van de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap:

- werken gemiddeld meer uren, nemen minder vakantie en doen vaker nachtwerk;
- zijn minder hoog opgeleid, nemen minder deel aan bijscholing, ervaren vaker een competentiedeficit op het vlak van management en hebben minder vaak ondersteuning vanuit een sociaal netwerk;
- zijn frequenter slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag, voor ongewenst seksueel gedrag en pesten is het aandeel dat ermee geconfronteerd wordt dubbel zo hoog;
- scoren minder gunstig op de indicatoren voor duurzame inzetbaarheid: een groter aandeel heeft negatieve groeiverwachtingen of acht in de huidige job doorwerken tot het pensioen niet haalbaar;

Ongeveer zes op de tien zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap blijkt tevreden terug op hun keuze voor het zelfstandig ondernemerschap. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap loopt dit aandeel op tot drie op de vier. Op het vlak van sociale bescherming is het aandeel dat tevreden is bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap (19,3%) bijna dubbel zo hoog als bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap (10,3%). Ook voor de tevredenheid over de financieel-economische aspecten (inkomen, financieel economische toestand, mogelijkheid om leningen te bekommen) zijn de verschillen groot. Dat de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap vaker alleenstaand (enige kostwinner) is, maakt deze vaststellingen nog meer tot een aandachtspunt.

Inleiding

De Vlaamse sociale partners dragen al vele jaren de boodschap uit dat langer werken maar kan lukken als dit ook haalbaar is voor de betrokkenen en het werk voldoende kwaliteitsvol is. Ze zetten daarom resoluut in op 'werkbaar werk': werk waarvan je niet overspannen of ziek wordt, dat boeiend en motiverend is, kansen biedt op blijven/bijleren en voldoende ruimte laat voor gezin en privéleven.

Om de vinger aan de pols te houden brengt de Stichting Innovatie & Arbeid sinds 2004 de werkbaarheid van de jobs in Vlaanderen in kaart via een grootschalige, driejaarlijkse schriftelijke bevraging bij werknemers en zelfstandige ondernemers. Sinds 2019 wordt ook specifieke aandacht gegeven aan de werkbaarheidssituatie van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. Dat zijn zelfstandige ondernemers die in de werkbaarheidsenquête aangeven dat ze tijdens hun dagelijkse bezigheden hinder ervaren door een handicap, een langdurige aandoening of een langdurige lichamelijke ziekte.

Werkbaarheid wordt - conform de vermelde beleidsdefinitie - in de monitor geoperationaliseerd aan de hand van vier werkbaarheidsindicatoren: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (motivatie, werkbetrokkenheid), leermogelijkheden en werk-privébalans.

De werkbaarheidsmonitor beoordeelt niet enkel in welke mate het werk werkbaar is voor de betrokkenen, maar registreert ook een aantal achterliggende risicofactoren. Daartoe werden voor de zelfstandige ondernemers een aantal risico-indicatoren ontwikkeld: werkdruk, emotionele belasting, taakvariatie (afwisseling in het werk en (belastende fysieke) arbeidsomstandigheden).

Daarnaast levert de werkbaarheidsbevraging ook aanvullende informatie op over de arbeidssituatie en werkbeleving zoals werktijden, opleiding, bijscholing, inschatting van de haalbaarheid om door te werken tot de pensioenleeftijd, tevredenheid over een aantal aspecten van het ondernemerschap.

Dit rapport brengt voor 2019 de werkbaarheidssituatie van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap in beeld en is opgedeeld in drie hoofdstukken:

- Het eerste hoofdstuk bekijkt welk aandeel van de zelfstandige ondernemers hinder ervaart door een arbeidshandicap en beschrijft de samenstelling van deze zelfstandige ondernemers groep naar geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, gezinssituatie, beroepsgroep en sector;
- Het tweede hoofdstuk gaat in op de werkbaarheidssituatie van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. We nemen de kengetallen voor werkbaarheidsindicatoren en de risico-indicatoren onder de loep;
- Het derde hoofdstuk inventariseert de aanvullende informatie over de arbeidssituatie en werkbeleving van de zelfstandige ondernemers met een (beperkte of zware) arbeidshandicap.

Methodologie Vlaamse Werkbaarheidsmonitor in een notendop

De Vlaamse werkbaarheidsmonitor is een door de Stichting Innovatie & Arbeid ontwikkeld en beheerd meetsysteem, dat de ontwikkelingen in de kwaliteit van de arbeid of werkbaarheid in kaart brengt. Het is gebaseerd op grootschalige, driejaarlijkse (cross-sectionele) surveys bij werknemers en zelfstandige ondernemers op de Vlaamse arbeidsmarkt. In de meting 2019 wordt voor het eerst gepeild naar de arbeidshandicap bij zelfstandige ondernemers.

De Vlaamse sociale partners hebben de beleidsnotie *werkbaarheid* concreet gemaakt aan de hand van vier kwaliteitscriteria: werkbaar werk verwijst naar werk, waarvan je niet overspannen of ziek wordt, die boeiend en motiverend zijn, kansen bieden op blijven/bijleren en voldoende ruimte laten voor gezin en privéleven. De werkbaarheidsmonitor hanteert daarom vier werkbaarheidsindicatoren: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (motivatie, werkbetrokkenheid), leermogelijkheden en werk-privé-balans.

Meettechnisch is voor de operationalisering van de werkbaarheidsindicatoren geopteerd voor psychometrische schalen. De argumentatie voor het gebruik van dergelijke meetschalen (in plaats van enkelvoudige vragen) ligt in de meetnauwkeurigheid ervan. Bij de constructie van de vragenlijst werd maximaal aansluiting gezocht bij bestaande, wetenschappelijk gevalideerde instrumenten.

Voor elk van de vier werkbaarheidsdimensies en -indicatoren zijn voor de schaalscores grenswaarden ('cut-off points') bepaald die aangeven of de situatie al dan niet (acuut) problematisch is. In de werkbaarheidsmonitor wordt met 'gelede' kengetallen gewerkt: naar analogie met de kleursymboliek van een verkeerslicht, wordt niet enkel een problematische groep afgebakend en becijferd ('oranje knipperlicht' - knelpunt), maar daarbinnen ook een subgroep die als 'acuut problematisch' kan gelabeld worden ('rood alarmsignaal' - acuut knelpunt).

Problematische en acuut-problematische situaties worden voor de onderscheiden werkbaarheidsdimensies als volgt benoemd:

- Psychische vermoeidheid: werkstressklachten - burn-outsymptomen
- Welbevinden in het werk: motivatieproblemen - ernstige demotivatie
- Leermogelijkheden: onvoldoende leermogelijkheden - ernstig leerdeficit
- Werk-privé-balans: problemen werk-privé-combinatie - acuut werk-privé-conflict

De werkbaarheidsgraad als samengestelde index verwijst naar het percentage zelfstandige ondernemers dat een kwaliteitsvolle job heeft/in een niet problematische situatie verkeert/geen knelpunten signaleert voor elk van vier genoemde werkbaarheidsdimensies.

In de werkbaarheidsmonitor wordt ook gepeild naar een aantal kenmerken van de arbeidssituatie, die de werkbaarheid kunnen bedreigen dan wel bevorderen. In de monitor voor de zelfstandige ondernemers worden vier jobkenmerken via zogenaamde risico-indicatoren in kaart gebracht: werkdruk, emotionele belasting, (belastende fysieke) arbeidsomstandigheden, taakvariatie (afwisseling in het werk), autonomie (zelfstandigheid in het werk) en ondersteuning door de directe leiding.

Ook bij deze vier risico-indicatoren is de indicering gebaseerd op psychometrische schalen en werden grenzen bepaald die aangeven of de situatie al dan niet (acuu) problematisch is.

De kengetallen voor problematische en acuut-problematische situaties worden voor de onderscheiden risico-indicatoren als volgt benoemd:

- **Werkdruk:** hoge werkdruk - zeer hoge werkdruk
- **Emotionele belasting:** emotioneel belastend werk - emotionele overbelasting
- **Taakvariatie:** routinematig werk - extreem routinematig werk
- **Arbidsomstandigheden:** belastende arbeidsomstandigheden - zeer hoge fysieke belasting

In dit rapport wordt ingezoomd op de *werkbaarheidssituatie van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap*. In de werkbaarheidsenquête 2019 wordt hierover de volgende vraag gesteld:

Ervaart u in uw dagelijkse bezigheden (thuis, op uw werkplek, in uw vrije tijd..) hinder door een handicap, een langdurige lichamelijke aandoening of een langdurige lichamelijke ziekte?

- ja, erg
- ja, in zekere mate
- nee

De drie onderscheiden groepen noemen we verder in het rapport 'zelfstandige ondernemers met een zware arbeidshandicap', 'zelfstandige ondernemers met een beperkte arbeidshandicap' en 'zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap'. Omdat het aantal respondenten met een zware arbeidshandicap beperkt is (n=71) worden deze meestal samengevoegd met deze van de zelfstandige ondernemers met een beperkte arbeidshandicap. We spreken in de geval van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap.

1 Socio-demografische kenmerken van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap

In dit hoofdstuk kijken we eerst welk aandeel van de zelfstandige ondernemers (dat actief is op de arbeidsmarkt) hinder ervaart door een arbeidshandicap. We beschrijven daarna voor verschillende deelgroepen (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, gezinssituatie, organisatieomvang, anciënniteit, deelname aan vennootschap, sector) hoe de zelfstandige ondernemers zijn verdeeld naar arbeidshandicap: aandeel zelfstandige ondernemers met arbeidshandicap versus aandeel zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Hierdoor krijgen we een beeld van de deelgroepen waarin de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap onder- dan wel oververtegenwoordigd zijn.

1.1 Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap 2019

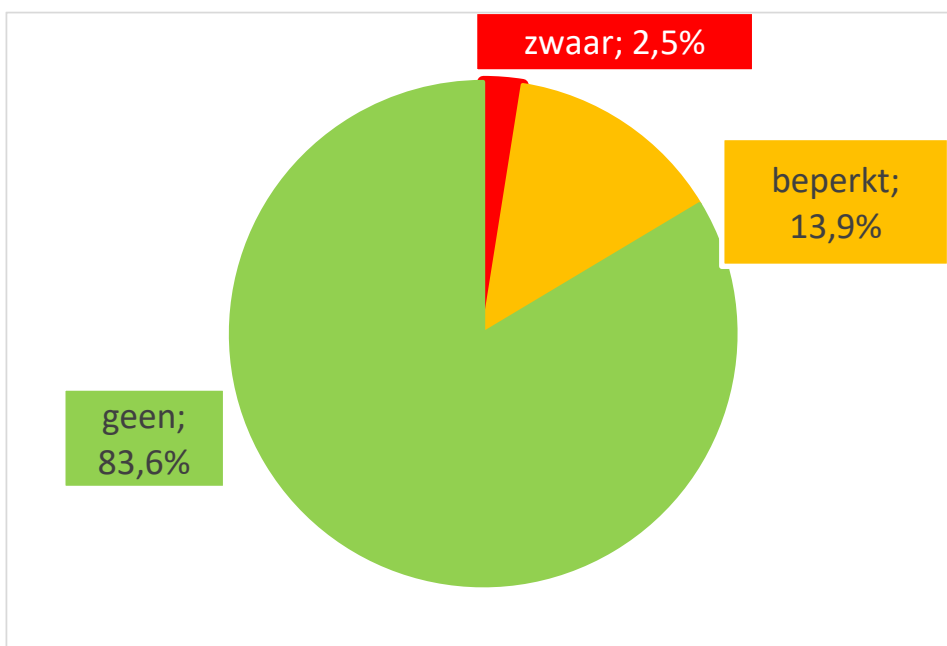
In 2019 bedraagt het aandeel van de zelfstandige ondernemers dat tijdens de dagelijkse bezigheden hindert ervaart door een handicap, een langdurige lichamelijke aandoening of een langdurige lichamelijke ziekte 16,4%: 13,9% heeft een beperkte arbeidshandicap, 2,5% een zware arbeidshandicap.

Tabel 1: Aandeel zelfstandige ondernemers met/zonder een arbeidshandicap, 2019

		2019
		%
geen arbeidshandicap		83,6
	<i>N</i>	2367
beperkte arbeidshandicap		13,9
	<i>N</i>	394
zware arbeidshandicap		2,5
	<i>N</i>	71

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers, 2019

Figuur 1: Aandeel zelfstandige ondernemers met een (beperkte of zware) arbeidshandicap, 2019

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2019

In absolute cijfers ramen we het aantal zelfstandige ondernemers in hoofdberoep met een arbeidshandicap op om en bij de 61.000 personen, waarvan 51.600 met een beperkte arbeidshandicap en 9.300 met een zware arbeidshandicap.

In wat volgt worden de gegevens van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap samen gerapporteerd en dit omwille van het lage aandeel van zelfstandige ondernemers met een zware arbeidshandicap (n=71).

1.2 Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar geslacht, leeftijd en scholingsniveau

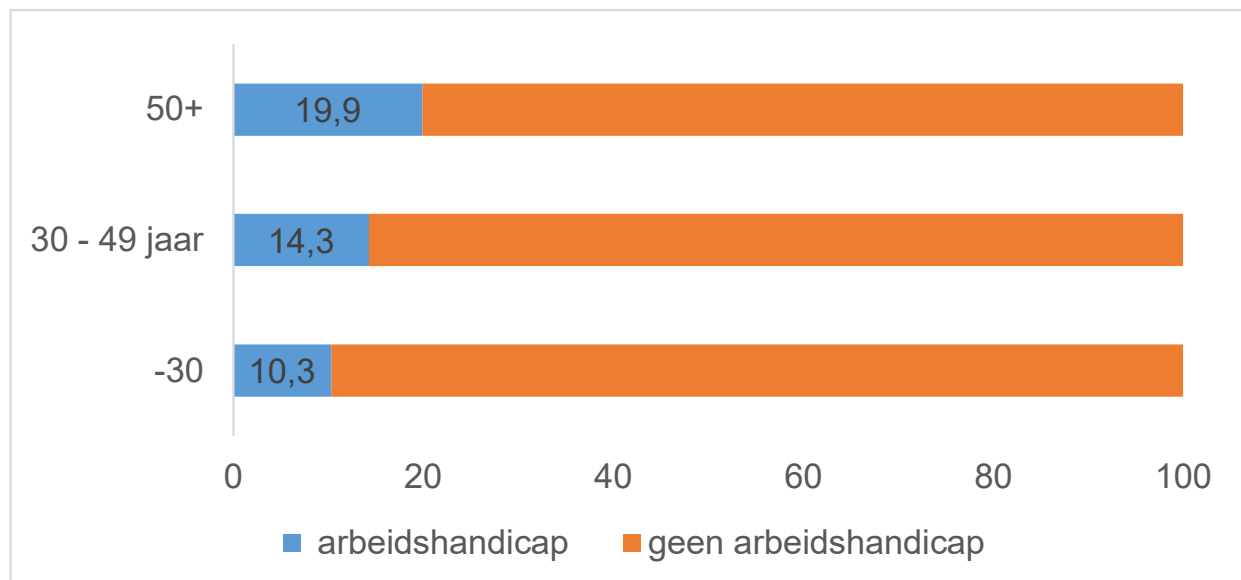
Het aandeel van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap verschilt niet voor mannen en vrouwen (16,4%). Naar leeftijd en scholingsniveau zijn er wel verschillen. Het aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap neemt toe met de leeftijd en neemt af met het scholingsniveau.

Tabel 2: Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar geslacht, leeftijd en scholingsniveau, 2019

	geen			N
	arbeidshandicap	arbeidshandicap		
Geslacht	%	%	%	
man	16,4	83,6	100,0	1004
vrouw	16,4	83,6	100,0	1825
Leeftijd				
-30	10,3	89,7	100,0	224
30 - 49 jaar	14,3	85,7	100,0	1368
50+	19,9	80,1	100,0	1236
Hoogste diploma of getuigschrift				
kortgeschoold	28,6	71,4	100,0	308
middengeschoold	22,3	77,7	100,0	803
hooggeschoold	11,4	88,6	100,0	1705

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers , 2019

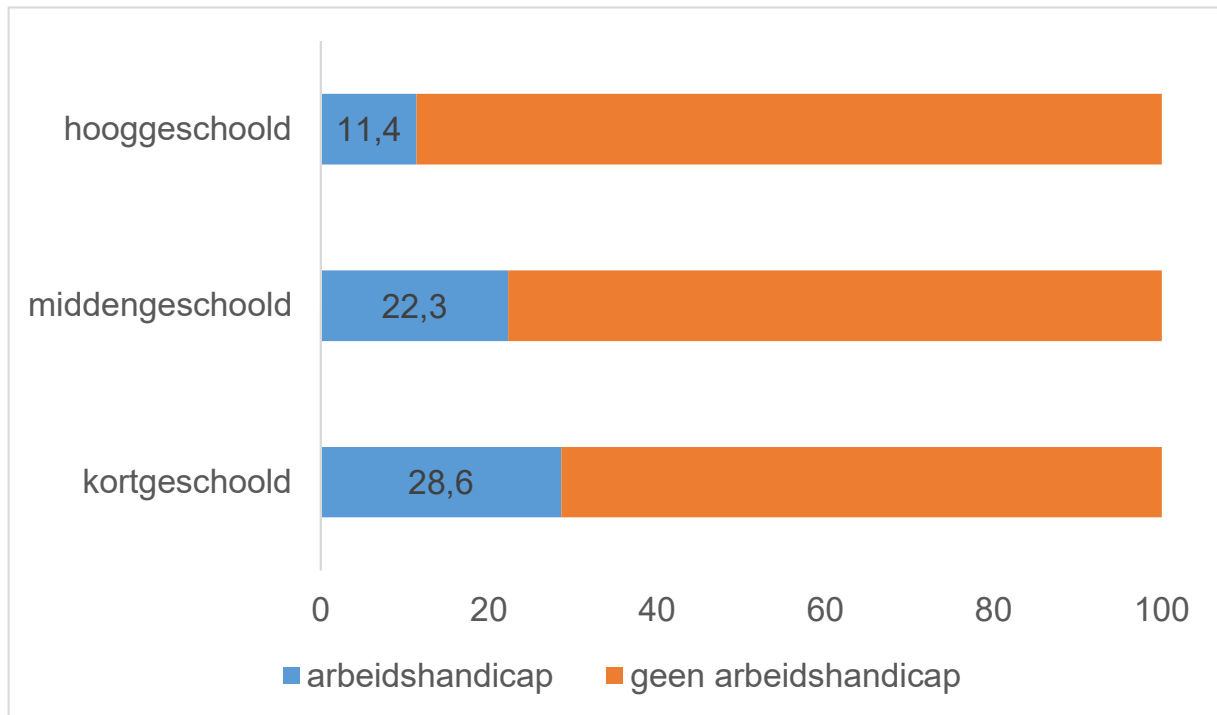
Figuur 2: Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar leeftijd, 2019

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers , 2019

Naar leeftijd zien we dat het aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap toeneemt van 10,3% bij de min-dertigers, over 14,3% bij de leeftijdsgroep 30 tot 49 jaar, tot bijna een op de vijf (19,9%) bij de vijftigplussers.

Figuur 3: Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar scholingsniveau, 2019

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers, 2019

Van de hooggeschoolde zelfstandige ondernemers geeft 11,4% aan hinder te ondervinden door een arbeidshandicap. Bij de kortgeschoolden is dat aandeel meer dan dubbel zo groot (28,6%) en bij de middengeschoolden gaat het om 22,3%. Dat het aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap veel lager is bij hooggeschoolden hangt voor een deel samen met het feit dat het aandeel 50+ers bij de hooggeschoolden binnen die groep veel kleiner is. Van de kortgeschoolden is 50,1% vijftig jaar of ouder terwijl dat bij de middengeschoolden 32,8% en bij de hooggeschoolden 34,6%.

1.3 Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar gezinssituatie

Het aandeel van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap verschilt naar gezinssituatie. Bij de zelfstandige ondernemers zonder kinderen en bij deze zonder partner vinden we verhoudingsgewijs meer zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap.

Tabel 3: Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar gezinssituatie (kinderen/partner), 2019

	geen arbeidshandicap		%	N
	arbeidshandicap	geen arbeidshandicap		
kinderen	%	%	%	
kinderen	14,4	85,6	100,0	1724
geen kinderen	19,7	80,3	100,0	1104
Partner				
partner	15,5	84,5	100,0	2331
geen partner	20,7	79,3	100,0	496

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers , 2019

1.4 Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar organisatieomvang, anciënniteit en deelname aan vennootschap

De zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap zijn sterker vertegenwoordigd bij de eenmanszaken en maken verhoudingsgewijs ook minder deel uit van een vennootschap. We vinden de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap ook vaker terug bij de zaakvoerders met meer dan vijf jaar anciënniteit. Dit hangt uiteraard samen met de gemiddeld hogere leeftijd van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap.

Tabel 4: Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar organisatievorm en deelname aan vennootschap, 2019

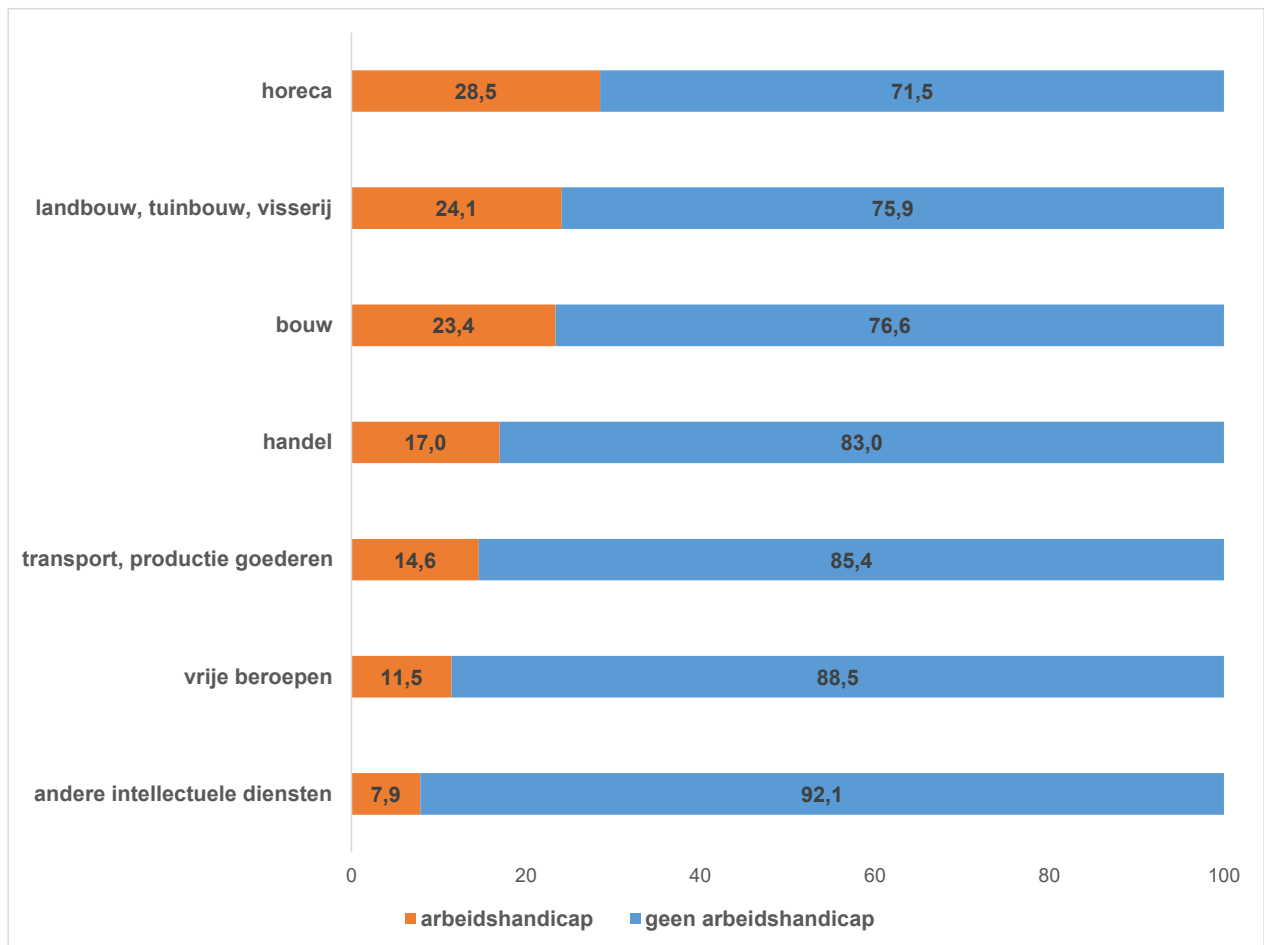
	geen arbeidshandicap		arbeidshandicap	
	%	%	%	N
organisatieomvang				
geen personeel	17,5	82,5	100,0	1622
wel personeel	14,9	85,1	100,0	1152
anciënniteit				
max vijf jaar	11,4	88,6	100,0	613
meer dan vijf jaar	17,7	82,3	100,0	2204
deel van vennootschap				
ja	14,2	85,8	100,0	1796
nee	20,2	79,8	100,0	1000

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers , 2019

1.5 Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar sector

Het aandeel van de zelfstandige ondernemers dat hinder ondervindt door een arbeidshandicap of langdurige aandoening/ziekte (arbeidshandicap) is het grootst in de horeca (28,5%), de land- en tuinbouw (24,1%) en de bouw (23,4%). Dit aandeel ligt het laagst bij de vrije beroepen (11,5% en de andere intellectuele diensten (7,9%).

Figuur 4: Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar sector, 2019

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers , 2019

Tabel 5: Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar sector, 2019

sector	geen		%	N
	arbeidshandicap	arbeidshandicap		
landbouw, tuinbouw, visserij	24,1	75,9	100,0	199
handel	17,0	83,0	100,0	352
bouw	23,4	76,6	100,0	367
horeca	28,5	71,5	100,0	158
vrije beroepen	11,5	88,5	100,0	705
transport, productie goederen	14,6	85,4	100,0	151
andere intellectuele diensten	7,9	92,1	100,0	457
andere	18,8	81,2	100,0	399

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers , 2019

1.6 Samenvatting

In 2019 bedraagt het aandeel van de zelfstandige ondernemers (als geregistreerd op basis van de werkbaarheidsmeting) dat tijdens de dagelijkse bezigheden hindert ervaart door een handicap,

een langdurige lichamelijke aandoening of een langdurige lichamelijke ziekte 16,4%: 13,9% heeft een beperkte arbeidshandicap, 2,5% een zware arbeidshandicap. In absolute cijfers ramen we dit aantal op om en bij de 61.000 zelfstandige ondernemers (51.600 met een beperkte arbeidshandicap, 9.300 met een zware arbeidshandicap).

Het aandeel van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap verschilt niet voor mannen en vrouwen. Naar een aantal andere persoonskenmerken (leeftijd, scholingsniveau, gezinssituatie, anciënniteit) zijn er wel verschillen. Het aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap neemt toe met de leeftijd en neemt af met het scholingsniveau. Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap komen verhoudingsgewijs vaker voor bij de zelfstandige ondernemers zonder kinderen en/of partner. Ook bij de groep 'meer dan vijf jaar anciënniteit' zijn de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap oververtegenwoordigd.

Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap vinden we minder vaak dan de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap terug bij de zmp'ers (zelfstandig ondernemingen met personeel) en ze maken ook minder deel uit van een vennootschap.

Het aandeel van de zelfstandige ondernemers ligt het hoogst in de horeca (28,5%), de land- en tuinbouw (24,1%) en de bouw (23,4%). In de sector van de vrije beroepen en bij de (andere) intellectuele diensten ligt dit aandeel met resp. 11,5% en 7,9% veel lager.

2 Werkbaarheidssituatie van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap

In dit hoofdstuk nemen we de werkbaarheidssituatie van zelfstandige ondernemers met een (zware of beperkte) arbeidshandicap onder de loep en vergelijken deze met hun collega's die geen hinder ondervinden door een arbeidshandicap of langdurige ziekte/aandoening. Daarna nemen we de kengetallen voor vier werkbaarheidsknelpunten en vier werkbaarheidsrisico's onder de loep.

2.1 De werkbaarheidsgraad

De notie 'werkbaarheid' wordt in de werkbaarheidsmonitor geconcretiseerd aan de hand van vier kwaliteitscriteria: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (motivatie, werkbetrokkenheid), leermogelijkheden en werk-privébalans. De werkbaarheidsgraad verwijst naar het percentage zelfstandige ondernemers dat een kwaliteitsvolle job heeft en bijgevolg geen knelpunten signaleert voor alle vier genoemde werkbaarheidscriteria.

Het percentage werkbare jobs ligt aanmerkelijk lager bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. In 2019 heeft 35,5% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap een werkbare job. Dit staat tegenover 53% werkbare jobs bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Tabel 6: Werkbaarheidsgraad bij zelfstandige ondernemers met en zonder een arbeidshandicap op de Vlaamse arbeidsmarkt, 2019

	werkbaarheidsgraad	
		%
geen arbeidshandicap		53,0
	N	2.285
arbeidshandicap		35,5
	N	440

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

De lage werkbaarheidsgraad voor zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap komt niet zomaar uit de lucht vallen en vindt zijn oorsprong in de werkbaarheidsknelpunten. In de volgende paragraaf gaan we hierop verder in.

2.2 De werkbaarheidsknelpunten

De beoordeling van de werkbaarheid van een job (en daarmee de werkbaarheidsgraad) wordt afgeleid uit informatie van de vier werkbaarheidsindicatoren: psychische vermoeidheid (werkstress), welbevinden in het werk (werkbetrokkenheid, motivatie), leermogelijkheden in de job (kansen op blijven en competentie-ontwikkeling) en werk-privé-balans (combinatie van arbeid met gezin en sociaal leven).

Tabel 7: Overzicht en omschrijving werkbaarheidsindicatoren Vlaamse werkbaarheidsmonitor

Indicator	Omschrijving
Psychische vermoeidheid	de mate waarin de door psychosociale arbeidsbelasting opgebouwde (mentale) vermoeidheid recuperabel is dan wel leidt tot spanningsklachten en verminderd functioneren <i>(problemen met) werkstress</i>
Welbevinden in het werk	de mate waarin zelfstandige ondernemers door de aard van de job(inhoud) werkbetrokken zijn/blijven dan wel gedemotiveerd raken <i>(problemen met) werkbetrokkenheid en motivatie</i>
Leermogelijkheden	de mate waarin zelfstandige ondernemers door formele opleidingskansen en de dagdagelijkse ervaring op de werkplek hun competenties al dan niet op peil kunnen houden en verder ontwikkelen i.f.v. hun inzetbaarheid op langere termijn <i>(onvoldoende) kansen op blijven/competentieontwikkeling</i>
Werk-privébalans	de mate waarin de taakeisen in de werksituatie al dan niet belemmerende effecten hebben op de handelingsmogelijkheden in de 'thuis'situatie <i>(problemen met) combinatie van arbeid met privé-leven</i>

Voor elk van de vier werkbaarheidsdimensies en -indicatoren zijn grenzen bepaald die aangeven of de situatie al dan niet (acuut) problematisch is (Bourdeaud'hui, Janssens, Vanderhaeghe, 2019b). Bij een problematische situatie spreken we over een werkbaarheidsknelpunt, bij een acuut-problematische situatie over een acuut werkbaarheidsknelpunt. In de werkbaarheidsmonitor wordt met andere woorden met 'gelede kengetallen' gewerkt. Naar analogie met de kleurensymboliek van een verkeerslicht, wordt niet enkel een problematische groep afgebakend en becijferd ('oranje knipperlicht' - knelpunt), maar daarbinnen ook een

subgroep die als 'acuut problematisch' kan gelabeld worden ('rood alarmsignaal' - acuut knelpunt).

Niet problematische, problematische en acuut-problematische situaties worden voor de onderscheiden werkbaarheidsdimensies als volgt benoemd:

Tabel 8: Terminologie voor de kengetallen voor de werkbaarheidsindicatoren

	Niet problematisch = geen knelpunt	Problematisch = knelpunt	Acuut-problematisch = acuut knelpunt
Psychische vermoeidheid	geen werkstress	werkstressproblemen	symptomen burn-out
Welbevinden in het werk	geen motivatieproblemen	motivatieproblemen	ernstige demotivatie
Leermogelijkheden	voldoende leermogelijkheden	onvoldoende leermogelijkheden	ernstig leerdeficit
Werk-privé-balans	haalbare werk-privé- combinatie	problemen werk-privé- combinatie	acuut werk-privé-conflict

In dit hoofdstuk nemen we de (evolutie in de) kengetallen voor de vier werkbaarheidsindicatoren onder de loep en vergelijken we de gegevens van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap met die voor de (controle)groep van zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

2.2.1 Werkstress en burn-out

In 2019 worden 53,3% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap geconfronteerd met werkstressproblemen. Bij 21,8% is er sprake van burn-outsymptomen. Deze aandelen liggen met respectievelijk 33,8% en 10,1% lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Tabel 9: Het aandeel zelfstandige ondernemers met werkstressproblemen en burn-outsymptomen naar arbeidshandicap, 2019

		%
geen arbeidshandicap	 werkstressproblemen	33,8
	 symptomen burn-out	10,1
	<i>N</i>	2.348
arbeidshandicap	 werkstressproblemen	53,3
	 symptomen burn-out	21,8
	<i>N</i>	454
<i>significantietoetsing</i>	 werkstressproblemen	s
	 symptomen burn-out	s

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns bij significantietoetsing wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

2.2.2 Motivatie

In 2019 signaleren 16,4% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap motivatieproblemen. Bij 6,4% is er sprake van ernstige demotivatie. Deze aandelen liggen met respectievelijk 9,1% en 3,5% lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Tabel 10: Aandeel zelfstandige ondernemers met (ernstige) motivatieproblemen naar arbeidshandicap, 2019.

		%
geen arbeidshandicap	 motivatieproblemen	9,1
	 ernstige demotivatie	3,5
	<i>N</i>	2.314
arbeidshandicap	 motivatieproblemen	16,4
	 ernstige demotivatie	6,4
	<i>N</i>	450
<i>significantietoetsing</i>	 motivatieproblemen	s
	 ernstige demotivatie	s

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns bij significantietoetsing wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

2.2.3 Leermogelijkheden

In 2019 heeft 7,5% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap af te rekenen met onvoldoende leermogelijkheden. Dit aandeel (2,7%) ligt lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Op het vlak van ernstig leerdeficit kunnen we niet spreken van een significant verschil tussen de zelfstandige ondernemers zonder en deze met een arbeidshandicap.

Tabel 11: Aandeel zelfstandige ondernemers met onvoldoende leermogelijkheden naar arbeidshandicap, 2019.

		%
geen arbeidshandicap	 onvoldoende leermogelijkheden	2,7
	 ernstig leerdeficit	0,4
	<i>N</i>	2.318
arbeidshandicap	 onvoldoende leermogelijkheden	7,5
	 ernstig leerdeficit	0,9
	<i>N</i>	452
<i>significantietoetsing</i>	 onvoldoende leermogelijkheden	s
	 ernstig leerdeficit	ns

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns bij significantietoetsing wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

2.2.4 Werk-privébalans

In 2019 ervaren 41,9% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap een problematische werk-privébalans. Voor 19,4% is er sprake van een acut problematische situatie. Deze aandelen liggen met respectievelijk 28,2% en 8,9% lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Tabel 12: Aandeel zelfstandige ondernemers met een (acuut) problematische werk-privébalans naar arbeidshandicap, 2019.

			%
geen arbeidshandicap		problemen werk-privé-combinatie	28,2
		acuut werk-privé-conflict	8,9
	<i>N</i>		2.352
arbeidshandicap		problemen werk-privé-combinatie	41,9
		acuut werk-privé-conflict	19,4
	<i>N</i>		463
<i>significantietoetsing</i>		problemen werk-privé-combinatie	s
		acuut werk-privé-conflict	s

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

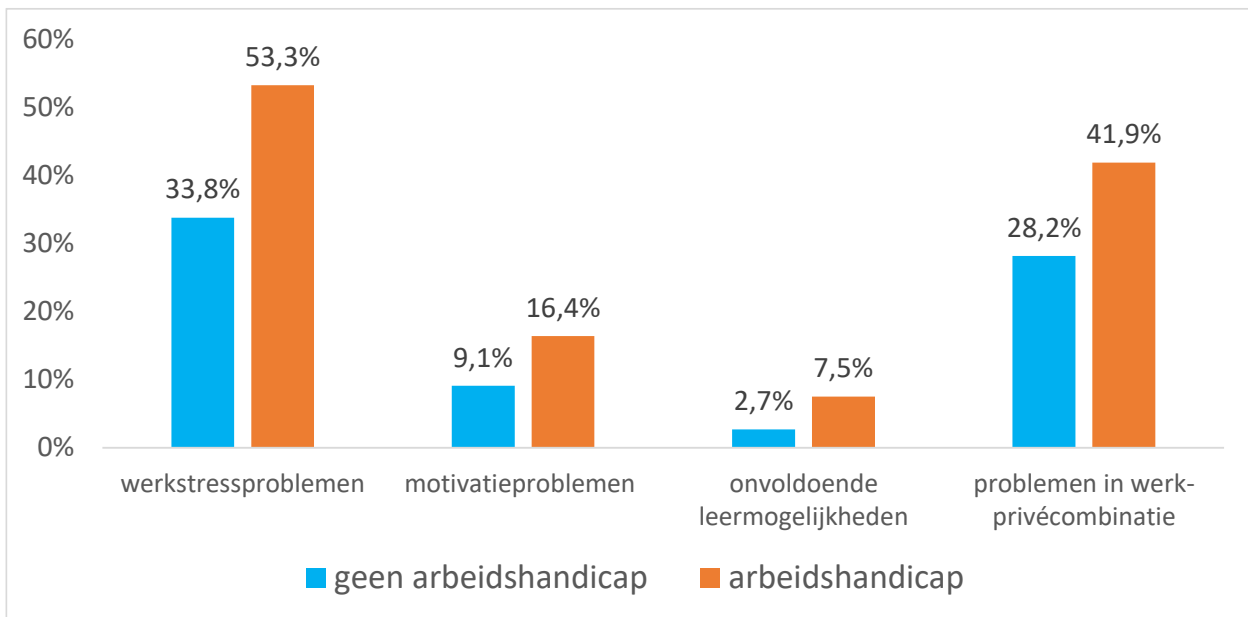
Leeswijzer: De codering s/ns bij significantietoetsing wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

2.2.5 Werkbaarheidsknelpunten op een rijtje

Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap worden vaker dan zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap geconfronteerd met elk van de vier werkbaarheidsknelpunten. In procent punten is het verschil het grootst voor werkstressproblemen. Het aandeel voor werkstressproblemen ligt bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap zowat 20 procentpunt hoger dan wanneer geen sprake is van een arbeidshandicap.

Zowel bij zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap als bij deze zonder arbeidshandicap zijn werkstressproblemen het belangrijkste knelpunt, onmiddellijk gevolgd door problemen in de werk-privécombinatie. De derde plaats komt toe aan motivatieproblemen, de vierde aan onvoldoende leermogelijkheden. De volgorde waarin de werkbaarheidsknelpunten voorkomen verschilt niet tussen zelfstandige ondernemer met en deze zonder arbeidshandicap.

Figuur 5: Aandeel zelfstandige ondernemers met werkbaarheidsknelpunten naar arbeidshandicap, 2019

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

2.3 De werkbaarheidsrisico's

Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap worden meer dan de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap geconfronteerd met werkbaarheidsknelpunten. Deze knelpunten vinden (deels) hun oorzaak in de arbeidssituatie waarin de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap terechtkomen. Omdat het vanuit beleidsoogpunt uiteraard relevant is om de werkbaarheid van jobs oorzakelijk te kunnen duiden (*wat maakt werk (on)werkbaar?*), wordt in de werkbaarheidsmonitor ook gepeild naar een aantal kenmerken van de arbeidssituatie die de kwaliteit van jobs bedreigen dan wel bevorderen.

In de monitor voor zelfstandige ondernemers worden vier jobkenmerken via zogenaamde risico-indicatoren in kaart gebracht: werkdruk, emotionele belasting, taakvariatie (afwisseling in het werk) en (belastende fysieke) arbeidsomstandigheden.

Tabel 13: Overzicht en omschrijving risico-indicatoren Vlaamse werkbaarheidsmonitor

Indicator	Omschrijving
Werkdruk	de mate van arbeidsbelasting vanuit kwantitatieve taakeisen, zoals werkvolume, werktempo, deadlines
Emotionele belasting	de mate van arbeidsbelasting vanuit contactuele taakeisen, inz. bij omgang met klanten (patiënten, leerlingen) of coördinatieopdrachten
Taakvariatie	de mate waarin de functie-inhoud een afwisselend takenpakket omvat en beroep doet op vaardigheden van zelfstandige ondernemers
Arbeidsomstandigheden	de mate waarin zelfstandige ondernemers blootgesteld worden aan fysieke inconvenianten in de werkomgeving en lichamelijke belasting

Ook voor deze zes werkbaarheidsrisico's zijn grenzen bepaald die aangeven of de situatie al dan niet (acut) problematisch is (Bourdeaud'hui, Janssens, Vanderhaeghe, 2019b). Niet

problematische, problematische en acuut-problematische situaties worden voor de onderscheiden werkbaarheidsrisico's als volgt benoemd:

Tabel 14: Terminologie voor de kengetallen voor de risico-indicatoren

	Niet problematisch	Problematisch	Acuut-problematisch
Werkdruk	geen hoge werkdruk	hoge werkdruk	zeer hoge werkdruk
Emotionele belasting	geen emotioneel belastend werk	emotioneel belastend werk	emotionele overbelasting
Taakvariatie	geen routinematig werk	routinematig werk	extreem routinematig werk
Arbeidsomstandigheden	geen belastende arbeidsomstandigheden	belastende arbeidsomstandigheden	zeer hoge fysieke belasting

2.3.1 Werkdruk

Voor meer dan de helft van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap (54,5%) is de werkdruk hoog. Bij een kwart (26,5%) er sprake van zeer hoge werkdruk. Deze aandelen liggen met respectievelijk 44,2% en 17,7% ongeveer 10 procentpunt lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Hoge werkdruk vormt hiermee voor alle zelfstandige ondernemers – met of zonder arbeidshandicap - het belangrijkste werkbaarheidsrisico.

Tabel 15: Aandeel zelfstandige ondernemers met een (acuut) problematische werk-privébalans naar arbeidshandicap, 2019.

		%
geen arbeidshandicap	 hoge werkdruk	44,2
	 zeer hoge werkdruk	17,7
	<i>N</i>	2.319
arbeidshandicap	 hoge werkdruk	54,5
	 zeer hoge werkdruk	26,5
	<i>N</i>	453
<i>significantietsing</i>	 hoge werkdruk	s
	 zeer hoge werkdruk	s

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns bij significantietoetsing wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

2.3.2 Emotionele belasting

In 2019 hebben 30,9% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap emotioneel belastend werk. Bij respectievelijk 6,4% is er sprake van emotionele overbelasting. Deze aandelen verschillen niet significant van deze voor de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Tabel 16: Aandeel zelfstandige ondernemers met een emotioneel belastend werk naar arbeidshandicap, 2019.

			%
geen arbeidshandicap	 emotioneel belastend werk		27,6
		emotionele overbelasting	4,7
	<i>N</i>		2.315
arbeidshandicap	 emotioneel belastend werk		30,9
		emotionele overbelasting	6,4
	<i>N</i>		453
<i>significantietoetsing</i>	 emotioneel belastend werk		ns
		emotionele overbelasting	ns

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns bij significantietoetsing wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

2.3.3 Taakvariatie

In 2019 hebben 8,4% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap onvoldoende taakvariatie. Bij 0,9% is er sprake van extreem routinematig werk. Deze aandelen verschillen niet significant van deze voor de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Onvoldoende taakvariatie komt bij alle zelfstandige ondernemers – met of zonder arbeidshandicap- het minst voor.

Tabel 17: Aandeel zelfstandige ondernemers met (extreem) routinematig werk naar arbeidshandicap, 2019.

			%
geen arbeidshandicap	 routinematig werk		7,7
		extreem routinematig werk	2,0
	<i>N</i>		2.319
arbeidshandicap	 routinematig werk		8,4
		extreem routinematig werk	0,9
	<i>N</i>		452
<i>significantietoetsing</i>	 routinematig werk		ns
		extreem routinematig werk	ns

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns bij significantietoetsing wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

2.3.4 Arbeidsomstandigheden

In 2019 worden 41% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap geconfronteerd met belastende arbeidsomstandigheden. Bij 16% is er sprake van een zeer hoge fysieke belasting. Deze aandelen liggen met respectievelijk 16,9% en 5% aanzienlijk lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Op het vlak van belastende arbeidsomstandigheden zijn de verschillen tussen zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap en deze zonder groter dan voor de andere werkbaarheidsrisico's. Belastende arbeidsomstandigheden vormen voor zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap het op een na belangrijkste werkbaarheidsrisico.

Tabel 18 Evolutie 2019 van het aandeel dat met belastende arbeidsomstandigheden geconfronteerd wordt, naar arbeidshandicap, 2019

		%
geen arbeidshandicap	 belastende arbeidsomstandigheden	16,9
	 zeer hoge fysieke belasting	5,0
	<i>N</i>	2.324
arbeidshandicap	 belastende arbeidsomstandigheden	41,0
	 zeer hoge fysieke belasting	16,0
	<i>N</i>	456
<i>significantietsing</i>	 belastende arbeidsomstandigheden	s
	 zeer hoge fysieke belasting	s

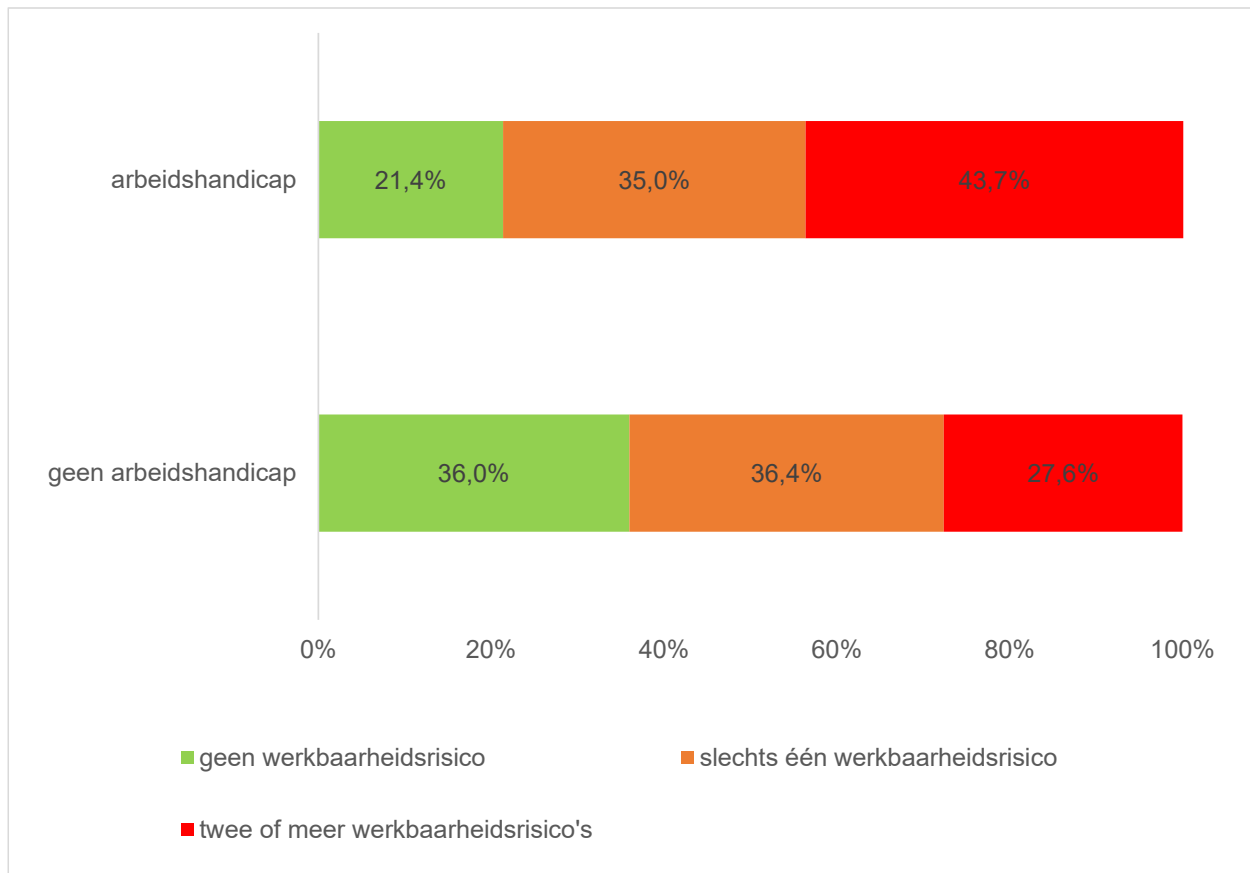
Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns bij significantietoetsing wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

2.3.5 Een cumulatie van werkbaarheidsrisico's

Voor werkdruk en belastende arbeidsomstandigheden ligt het aandeel zelfstandige ondernemers dat ermee geconfronteerd wordt hoger bij zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. Dit maakt dat er zich bij deze zelfstandige ondernemers ook vaker 'cumul' van de werkbaarheidsrisico's manifesteert. In onderstaande tabel geven we weer dat met hoeveel van de vier risico's de zelfstandige ondernemer gemiddeld wordt geconfronteerd.

Figuur 6: Aantal werkbaarheidsrisico's waarmee zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap en zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap geconfronteerd worden (2019)

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor Zelfstandige ondernemers 2019

Uit de figuur blijkt dat vier op de tien (43,7%) van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap twee of meer werkbaarheidsrisico's combineren. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap is dit een kwart (27,6%).

2.4 Samenvatting

Het percentage werkbare jobs ligt beduidend lager bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. In 2019 heeft 35,5% van de zelfstandige ondernemers met een werkbaar job. Dit staat tegenover 53% werkbaar jobs bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

De lage werkbaarheidscijfers voor zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap vinden hun oorsprong in het feit dat zij meer dan de andere zelfstandige ondernemers met werkbaarheidsknelpunten worden geconfronteerd

- Werkstress/burn-out is voor alle zelfstandige ondernemers, ook voor deze met een arbeidshandicap het belangrijkste knelpunt. 53,3% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap wordt geconfronteerd met werkstressproblemen, bij 21,8% is er sprake van burn-outsymptomen. Deze aandelen liggen met respectievelijk 33,8% en 10,1% lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

- Een onevenwicht in de werk-privécombinatie komt als werkbaarheidsknelpunt op de tweede plaats bij alle zelfstandige ondernemers, ook bij deze met een arbeidshandicap. 41,9% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap ervaren problemen in de werk-privébalans, voor 19,4% zijn die problemen acuut. Deze aandelen liggen met respectievelijk 28,2% en 8,9% lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.
- 16,4% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap signaleren motivatieproblemen. Bij 6,4% is er sprake van ernstige demotivatie. Deze aandelen liggen met respectievelijk 9,1% en 3,5% lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Hiermee komen motivatieproblemen voor alle zelfstandige ondernemers op de derde plaats.
- Van de vier werkbaarheidsknelpunten komt bij de zelfstandige ondernemers een leerdeficit het minst voor. 7,5% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap heeft af te rekenen met onvoldoende leermogelijkheden. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap bedraagt dit aandeel op 2,7%. Op het vlak van ernstig leerdeficit is er geen significant verschil tussen de zelfstandige ondernemers met en deze zonder arbeidshandicap.

Werkbaarheidsknelpunten gaan hand in hand met risico's in de arbeidssituatie, dit is niet anders voor zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap worden bovendien meer dan de andere zelfstandige ondernemers blootgesteld aan hoge werkdruk en belastende arbeidsomstandigheden in het werk:

- Werkdruk is voor alle zelfstandige ondernemers, ook voor deze met een arbeidshandicap het belangrijkste knelpunt. Voor 54,5% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap is de werkdruk hoog. Bij 26,5% er sprake van zeer hoge werkdruk. Deze aandelen liggen met respectievelijk 44,2% en 17,7% ongeveer 10 procentpunt lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.
- 41% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap wordt geconfronteerd met belastende arbeidsomstandigheden. Bij 16% is er sprake van een zeer hoge fysieke belasting. Hiermee zijn belastende arbeidsomstandigheden het op een na belangrijkste werkbaarheidsrisico voor zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. Deze aandelen liggen met respectievelijk 16,9% en 5% aanzienlijk lager bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.
- 30,9% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap emotioneel belastend werk. Bij respectievelijk 6,4% is er sprake van emotionele overbelasting. Deze aandelen verschillen niet significant van de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.
- Van de vier werkbaarheidsrisico's komt routinematig werk het minst vaak voort. De taakvariatie is voor 8,4% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap problematisch. Bij 0,9% is er sprake van extreem routinematig werk. Deze aandelen verschillen niet significant van deze voor de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.
- Het frequenter voorkomen van elk van de werkbaarheidsrisico's bij zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap betekent ook dat vier op de tien (43,7%) van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap twee of meer werkbaarheidsrisico's combineren. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap is dit een kwart (27,6%).

3 Aanvullende informatie over de arbeidssituatie van zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap

In de werkbaarheidsenquêtes wordt - naast de besproken indicatoren - ook aanvullende informatie opgevraagd over de arbeidssituatie en werkbeleving. Bij de meting 2019 werden bijvoorbeeld ook gegevens verzameld over de werktijden, opleiding en bijscholing, de mate waarin het gezin afhankelijk is van het inkomen uit de zelfstandige activiteit, de groeiverwachtingen, de haalbaarheid om door te werken tot de pensioenleeftijd, de confrontatie met grensoverschrijdend gedrag en tevredenheid over diverse aspecten van het zelfstandig beroep. We brengen in dit hoofdstuk deze informatie voor de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap bijeen en vergelijken hun scores met deze van de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

3.1 Werktijden

In tabel 19 vinden we de cijfergegevens over de werktijden en de vakantiedagen. Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap werken gemiddeld 55,5 uur per week. Dat is twee uur meer dan de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap, zij werken 53,6 uur per week. Het aantal vakantiedagen van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap ligt met 17,5 zo'n twee dagen lager dan bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap komt nachtwerk (werken tussen 22u en 6u) vaker voor dan bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Tabel 19: Werktijden en vakantiedagen van zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap, 2019

	arbeidshandicap	geen arbeidshandicap	verschil-toetsing
gemiddeld aantal werkuren per week	55,5	53,6	s
aantal vakantiedagen	17,5	19,4	s
aantal werkuren per week	%	%	
≤40 uren	22,3	20,0	
41-59 uren	31,0	40,7	s
≥60 uren	46,7	39,3	
nachtarbeid (tussen 22u en 6u)	%	%	
altijd	3,5	2,1	
vaak	12,6	9,6	
soms	38,2	38,1	s
nooit	45,7	50,2	

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

3.2 Opleiding, competentie, sociale ondersteuning en bijscholing

De informatie over het opleidingsniveau, de ervaren competenties, de sociale ondersteuning en de bijscholing wordt opgelijst in tabel 20.

In 2019 heeft vier op de tien van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap een diploma hoger onderwijs. Dat is beduidend minder dan het aandeel (64,2%) bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Ongeveer de helft van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap voelt zich in alle omstandigheden (altijd) voldoende opgeleid voor de vakinhoudelijke of technische aspecten van het werk. Dat aandeel ligt hoger dan het aandeel bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Voor de antwoordmogelijkheid 'vaak' zien we het omgekeerde. Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap scoren hier lager dan zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Ongeveer twee op de tien van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap voelt zich in alle omstandigheden (altijd) voldoende opgeleid voor het beheer en het management van het bedrijf. Dit is ook zo bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Voor de antwoordmogelijkheid 'vaak' zien we wel een verschil. Hier scoren de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap minder goed dan deze zonder arbeidshandicap. Dit maakt dat het aandeel zelfstandige ondernemers met een ernstig deficit (soms, nooit voldoende opgeleid) op het vlak van management groter is bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap.

Ongeveer twee op de tien zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap voelt zich bij de bedrijfsvoering niet ondersteund door een sociaal netwerk. Hiermee doen ze het slechter dan de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

44,5% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap volgde het afgelopen jaar een bijscholing. Dit aandeel ligt lager dan de 56,2% die we vinden bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Tabel 20: Opleidingsniveau, competentie, sociale ondersteuning en bijscholing, zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap, 2019

	arbeidshandicap	geen arbeidshandicap	verschil- toetsing
	%	%	
hoogste getuigschrift			
geen, lager of lager secundair	19,1	9,3	
hoger secundair	38,8	26,5	s
hoger onderwijs korte type	18,9	25,9	
hoger onderwijs lange type/universiteit	23,2	38,3	
voelt u zich voldoende opgeleid voor de vakinhoudelijke of technische aspecten van uw zelfstandige activiteit?			
altijd	49,1	43,9	
vaak	39,9	48,4	s
soms	9,5	6,7	
nooit	1,5	1,0	
voelt u zich voldoende opgeleid voor het beheer en het management van uw bedrijf, firma?			
altijd	22,3	20,4	
vaak	41,2	47,8	s
soms	29,8	28,1	
nooit	6,7	3,7	
voelt u zich (als u dat nodig vindt) bij uw bedrijfsvoering ondersteund door een sociaal netwerk (verenigingen, externe adviseurs, familieraad)?			
helemaal	7,3	9,0	
in belangrijke mate	32,2	35,8	s
in beperkte mate	41,4	42,7	
helemaal niet	19,2	12,5	
deelname aan bijscholing afgelopen jaar	44,5	56,2	s

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

3.3 Haalbaarheid pensioen, groeiverwachting en afhankelijkheid van inkomen uit zelfstandige activiteit

Tabel 21 bevat informatie over de mate waarin het gezin afhankelijk is van het inkomen uit de zelfstandige activiteit, de groeiverwachtingen van de ondernemer en de mate waarin doorwerken tot het pensioen haalbaar wordt geacht.

Tabel 21: Afhankelijkheid van inkomen, groeiverwachting en haalbaarheid pensioen bij zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap, 2019

	arbeidshandicap	geen arbeidshandicap	verschil- toetsing
	%	%	
In welke mate is uw gezin afhankelijk van het inkomen uit uw zelfstandige activiteit?			
helemaal	48,4	39,5	
in belangrijke mate	36,7	46,6	s
in beperkte mate	12,1	10,8	
helemaal niet	2,9	3,1	
groeiverwachting			
verwacht groei van activiteit	29,4	43,4	
verwacht behoud van huidig peil	43,5	42,0	s
verwacht vermindering of stopzetting	27,1	14,7	
haalbaarheid pensioen			
doorwerken tot pensioen haalbaar	53,4	71,6	
doorwerken tot pensioen haalbaar, mits aangepast werk	41,5	24,9	s
doorwerken tot pensioen niet haalbaar	5,1	3,5	

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

Bijna de helft van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap is het gezin helemaal afhankelijk van het inkomen uit de zelfstandige activiteit. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap is dat vier op de tien.

Drie op de tien zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap verwacht in de nabije toekomst (3 à 5 jaar) een groei van de activiteit. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap ligt is dit meer dan vier op de tien. Voor vermindering of stopzetting van de activiteit zien we het omgekeerde, 27,1% voor de zelfstandige ondernemers met arbeidshandicap tegenover 14,7% bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

53,4% van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap acht het haalbaar om de huidige job verder te zetten tot het pensioen, 41,5% acht dit enkel haalbaar bij aanpassing van het werk (bv. minder werken of lichter werk) en een kleine minderheid (5,1%) acht het sowieso niet haalbaar. Zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap zien doorwerken tot het pensioen zonder aanpassingen van het werk, vaker zitten.

3.4 Grensoverschrijdend gedrag

Tabel 22 inventariseert de informatie uit de werkbaarheidsenquête 2019 over het voorkomen van verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag: (verbale) intimidatie of bedreiging, ongewenst seksueel gedrag, (fysieke) agressie en pesten.

Van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap werd in het afgelopen jaar 4% (sporadisch of regelmatig) slachtoffer van lichamelijk geweld, 20,7% van intimidatie of bedreiging, 5,9% van ongewenst seksueel gedrag en 9,8% van pestgedrag. Voor lichamelijk geweld wijken deze cijfers niet significant af van deze voor de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Voor de drie andere vormen van grensoverschrijdend gedrag zijn er wel verschillen, de cijfers liggen telkens hoger bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap is er bij 14,1% sprake van voor intimidatie of bedreiging, bij 2,6% van ongewenst seksueel gedrag en bij 3,6% van pesten. Dit betekent dat zowel bij ongewenst seksueel gedrag als bij pesten het aandeel bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap dubbel zo hoog is dan bij zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Tabel 22: Aandeel zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap, slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag, 2019

	arbeidshandicap	geen arbeidshandicap	verschiltoetsing
	%	%	
slachtoffer van lichamelijk geweld			
nooit	96,1	97,6	ns
sporadisch	3,3	2,1	
regelmatig	0,7	0,3	
slachtoffer van intimidatie of bedreiging			
nooit	79,3	85,9	s
sporadisch	18,7	13,0	
regelmatig	2,0	1,1	
slachtoffer van ongewenst seksueel gedrag			
nooit	94,1	97,5	s
sporadisch	5,5	2,5	
regelmatig	0,4	0,1	
slachtoffer van pestgedrag			
nooit	90,2	96,4	s
sporadisch	8,5	3,1	
regelmatig	1,3	0,5	

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering s/ns wijst erop dat bij toetsing een al dan niet significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers in de bouwsector en de rest van de zelfstandige ondernemers.

3.5 Tevredenheid over diverse werkaspecten

In de werkbaarheidsenquête voor de zelfstandige ondernemers wordt gevraagd hoe tevreden ze, alles bij elkaar genomen, zijn met een dertiental aspecten van hun zelfstandige activiteit. In tabel 23 wordt weergegeven welk percentage van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap (eerder tot zeer) tevreden is en wordt vergeleken met de score voor de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Voor de meeste aspecten ligt het aandeel (zeer) tevreden significant hoger bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap. Voor vier aspecten is er geen verschil: tevredenheid over

het personeel, de samenwerking met vennoot of meewerkende partner, de contacten met de leveranciers en de overheidsadministratie.

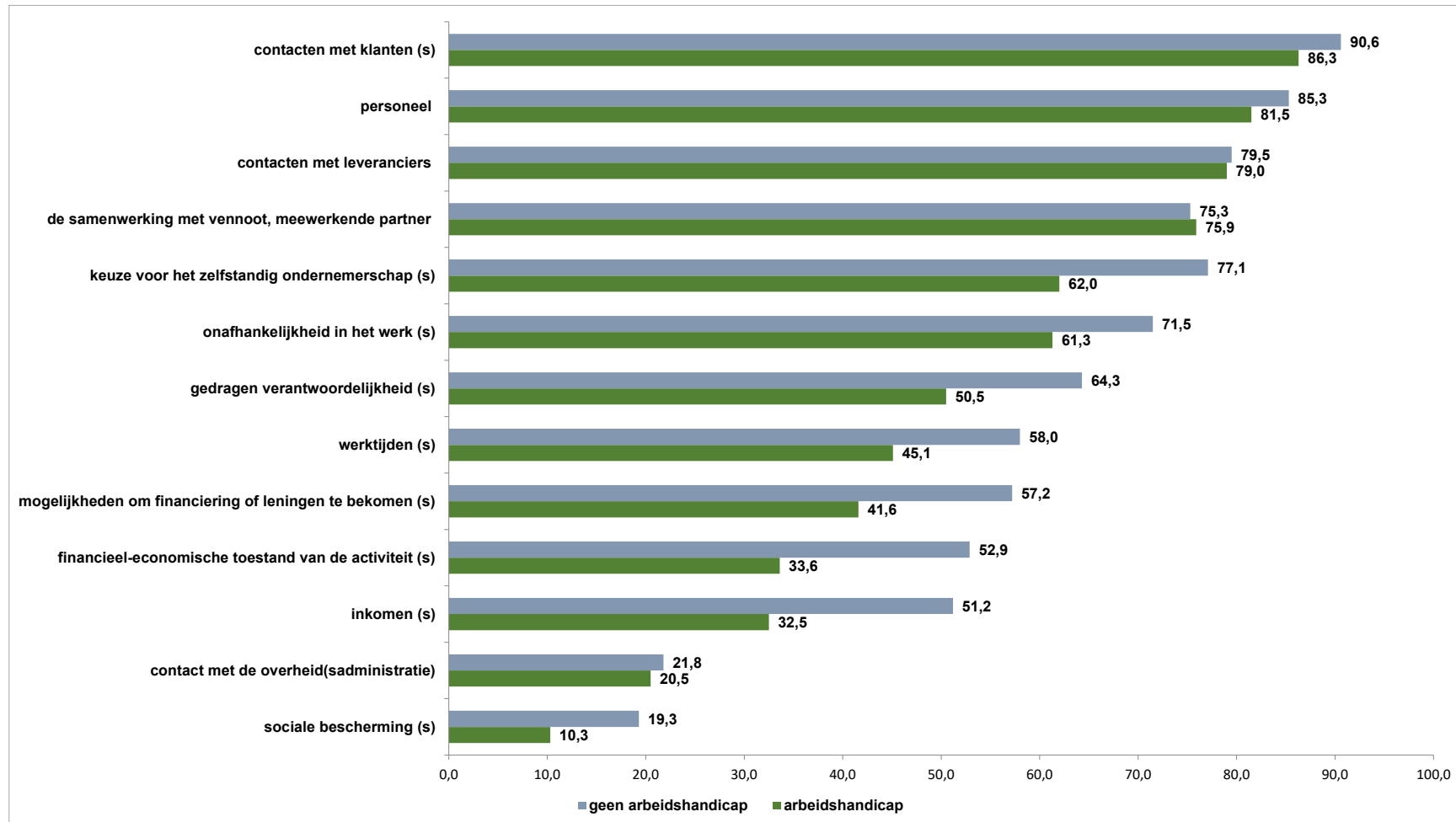
Zowel zelfstandige ondernemers zonder als met een arbeidshandicap zijn het meest tevreden over hun klanten: 86,3% bij zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap en 90,6% bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap.

Voor alle andere aspecten is het verschil tussen de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap meer uitgesproken. Op het vlak van sociale bescherming is het aandeel voor de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap (19,3%) bijna dubbel zo hoog als bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap (10,3%). Ook voor de tevredenheid over de financieel-economische aspecten zijn de verschillen groot: inkomen (32,5% versus 51,2%), de financieel-economische toestand van de onderneming (33,6% versus 52,9%) en de mogelijkheid om leningen te bekomen (41,6% versus 57,2%). Ook over de werktijden ligt het aandeel tevreden bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap lager (45,1% versus 58%).

Ongeveer zes op de tien zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap blijkt tevreden terug op hun keuze voor het zelfstandig ondernemerschap. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap loopt dit aandeel op tot drie op de vier.

Arbeidshandicap en werkbaar werk

Tabel 23: Tevredenheid over diverse werkaspecten bij zelfstandige ondernemers zonder en met arbeidshandicap, 2019.

Bron: Vlaamse Werkbaarheidsmonitor zelfstandige ondernemers 2019

Leeswijzer: De codering (s) wijst erop dat bij toetsing een significant verschil werd vastgesteld (Pearson χ^2 ; $p \leq 0,05$) tussen de meetgegevens voor de zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap.

3.6 Samenvatting

Niet alleen de werkbaarheidsrisico's geven aan dat de arbeidssituatie van de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap in een aantal opzichten precairder is dan deze van de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap, ook andere indicatoren bevestigen dit beeld. Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap werken gemiddeld meer uren, ze nemen minder vakantie en doen vaker nachtwerk. Ze zijn minder hoog opgeleid, nemen minder deel aan bijscholing, ervaren vaker een competentiedeficit op het vlak van management en kunnen minder vaak een beroep doen op een sociaal netwerk.

Een ander aandachtspunt bij zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap is dat zij frequenter dan andere zelfstandige ondernemers aangeven in het afgelopen jaar slachtoffer te zijn geweest van grensoverschrijdend gedrag. Het gaat hierbij over intimidatie, ongewenst seksueel gedrag en/of pesten. Voor ongewenst seksueel gedrag ligt het aandeel dat ermee geconfronteerd wordt bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap dubbel zo hoog is als bij zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap (5,9% versus 2,6%). Met aandelen van 9,8% versus 3,6% geldt dit ook voor de confrontatie met pesten.

Zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap scoren minder gunstig op de indicatoren voor duurzame inzetbaarheid: een groter aandeel heeft negatieve groeiverwachtingen of acht in de huidige job doorwerken tot het pensioen niet haalbaar.

Ongeveer zes op de tien zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap blijkt tevreden terug op hun keuze voor het zelfstandig ondernemerschap. Bij de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap loopt dit aandeel op tot drie op de vier. Op het vlak van sociale bescherming is het aandeel voor de zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap (19,3%) bijna dubbel zo hoog als bij de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap (10,3%). Ook voor de tevredenheid over de financieel-economische aspecten (inkomen, financieel economische toestand, mogelijkheid om leningen te bekommen) zijn de verschillen groot. Dat de zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap vaker de enige kostwinner, is maakt deze vaststellingen nog meer tot een aandachtspunt.

Lijst figuren

Figuur 1:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een (beperkte of zware) arbeidshandicap, 2019	10
Figuur 2:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar leeftijd, 2019	11
Figuur 3:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar scholingniveau, 2019	12
Figuur 4:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar sector, 2019	14
Figuur 5:	Aandeel zelfstandige ondernemers met werkbaarheidsknelpunten naar arbeidshandicap, 2019	21
Figuur 6:	Aantal werkbaarheidsrisico's waarmee zelfstandige ondernemers zonder arbeidshandicap en zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap geconfronteerd worden (2019)	25

Lijst tabellen

Tabel 1:	Aandeel zelfstandige ondernemers met/zonder een arbeidshandicap, 2019	10
Tabel 2:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar geslacht, leeftijd en scholingsniveau, 2019	11
Tabel 3:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar gezinssituatie (kinderen/partner), 2019	12
Tabel 4:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar organisatievorm en deelname aan vennootschap, 2019	13
Tabel 5:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap naar sector, 2019	14
Tabel 6:	Werkbaarheidsgraad bij zelfstandige ondernemers met en zonder een arbeidshandicap op de Vlaamse arbeidsmarkt, 2019	16
Tabel 7:	Overzicht en omschrijving werkbaarheidsindicatoren Vlaamse werkbaarheidsmonitor	16
Tabel 8:	Terminologie voor de kengetallen voor de werkbaarheidsindicatoren.....	17
Tabel 9:	Het aandeel zelfstandige ondernemers met werkstressproblemen en burn-outsymptomen naar arbeidshandicap, 2019	18
Tabel 10:	Aandeel zelfstandige ondernemers met (ernstige) motivatieproblemen naar arbeidshandicap, 2019.	18
Tabel 11:	Aandeel zelfstandige ondernemers met onvoldoende leermogelijkheden naar arbeidshandicap, 2019.	19
Tabel 12:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een (acuut) problematische werk-privébalans naar arbeidshandicap, 2019.	20
Tabel 13:	Overzicht en omschrijving risico-indicatoren Vlaamse werkbaarheidsmonitor	21
Tabel 14:	Terminologie voor de kengetallen voor de risico-indicatoren	22
Tabel 15:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een (acuut) problematische werk-privébalans naar arbeidshandicap, 2019.	22
Tabel 16:	Aandeel zelfstandige ondernemers met een emotioneel belastend werk naar arbeidshandicap, 2019.	23
Tabel 17:	Aandeel zelfstandige ondernemers met (extreem) routinematig werk naar arbeidshandicap, 2019.	23
Tabel 18:	Evolutie 2019 van het aandeel dat met belastende arbeidsomstandigheden geconfronteerd wordt, naar arbeidshandicap, 2019	24
Tabel 19:	Werktijden en vakantiedagen van zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap, 2019	27
Tabel 20:	Opleidingsniveau, competentie, sociale ondersteuning en bijscholing, zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap, 2019	29
Tabel 21:	Afhankelijkheid van inkomen, groeiverwachting en haalbaarheid pensioen bij zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap, 2019	30

Tabel 22: Aandeel zelfstandige ondernemers met en zonder arbeidshandicap, slachtoffer van grensoverschrijdend gedrag, 2019	31
Tabel 23: Tevredenheid over diverse werkaspecten bij zelfstandige ondernemers zonder en met arbeidshandicap, 2019.	33

Referentielijst

Bourdeaud'hui, R., Janssens, F., & Vanderhaeghe, S. (2019a). *Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2019 - zelfstandige ondernemers*. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <http://www.serv.be/node/13448>

Bourdeaud'hui, R., Janssens, F., & Vanderhaeghe, S. (2019b). *Methodologie Vlaamse werkbaarheidsmonitor*. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <http://www.serv.be/node/13437>

Bourdeaud'hui, R., Janssens, F., & Vanderhaeghe, S. (2020). *Wat maakt werk werkbaar voor zelfstandige ondernemers? Onderzoek naar determinanten van werkbaar werk op basis van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004-2019*. Brussel: SERV-Stichting Innovatie & Arbeid. Geraadpleegd op <http://www.serv.be/node/13638>